

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรเสรี เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ โดยพรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ เนื่องจากมิได้จัดการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับของพรรคเกษตรเสรีกำหนดไว้ กล่าวคือ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ระบุในคำร้องว่า จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา ซึ่งพรรคเกษตรเสรีมีสาขาของพรรคตั้งอยู่ พบหลักฐานว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับพรรคกำหนดไว้ ซึ่งตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ และข้อ ๖๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุนวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และการเชิญสมาชิกมาประชุมก็ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก นายดิ นาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้าน ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้กล่าวอ้างอีกว่า พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค ทั้งๆ ที่โดยข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมใหญ่ในวันนั้นเพราะในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ดันศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

นอกจากนี้ ในวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ยังได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ว่า หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีได้แอบอ้างเอาชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี และในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจาก นางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ว่า พรรคเกษตรเสรีแอบอ้างชื่อของตนเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัย โดยมติเอกฉันท์ พร้อมทั้งให้ส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคเกษตรเสรียื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

เมื่อครบกำหนดให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ปรากฏว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด ต่อมา นายณรงค์ศักดิ์ ดันศึกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรี คัดค้านข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง และแจ้งว่าจะทำหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาชี้ขาดต่อไป โดยได้ขอขยายเวลาในการทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพื่อนำเอกสาร หลักฐานและรายละเอียดต่างๆ ยื่นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามหนังสือที่ พิเศษ/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔

ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณานั่งสี่ของพรรคเกษตรเสรี ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ แล้ว เห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาและให้ความเป็นธรรมแก่พรรคเกษตรเสรีจึงขยายเวลาในการยื่น คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมให้แก่พรรคเกษตรเสรีออกไปอีกสามสิบวัน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับไปรษณีย์ตอบรับ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ หลังจากนั้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้รับการติดต่อใดๆ จากพรรคเกษตรเสรีอีก

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นว่า มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะวินิจฉัยเรื่องนี้ได้ จึงไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีก และมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมือง กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยูิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

และมาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการ บริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งกรรมการ บริหารพรรคชุดใหม่ ตามรายงานการประชุมการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการ

ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กล่าวคือ การประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี การประชุมดังกล่าวเป็นการเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรคเกษตรเสรี และการที่พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคประกอบกับ ในวันที่อ้างมีการประชุมใหญ่พรรค หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร ไม่น่าเชื่อว่าหัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคด้วย ในเวลาเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันในจังหวัดที่อยู่ห่างกันพอสมควร จนเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ นั้น จึงเชื่อว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ได้มีการประชุมใหญ่พรรคและไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่
ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรเสรี เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ พรรคเกษตรเสรีไม่ได้จัดการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับของพรรคเกษตรเสรีกำหนดไว้ ซึ่งตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ และข้อ ๖๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุนวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และการเชิญสมาชิกมาประชุมก็ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก นายลี นาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านให้สมาชิกและประชาชนทั่วไปมาสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรคที่วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรี

พรรคได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ซึ่งไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค เพราะในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ และยังได้ความอีกว่า หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีได้แอบอ้างเอาชื่อนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี และใช้ชื่อนางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ว่า เป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าจะทำหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยขอขยายเวลาในการทำคำชี้แจงออกไปอีก ครั้นเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการขอขยายแล้วก็ไม่ปรากฏว่าพรรคเกษตรเสรีได้ยื่นคำชี้แจงแต่อย่างใด

จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วการดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เภรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

ตามข้อเท็จจริงนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการประชุมใหญ่ของพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย

แต่ปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี ทั้งเป็นการประชุมเพื่ออบรม
สัมมนาโดยไม่ได้ประชุมใหญ่พรรคเกษตรเสรี และพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม
สัมมนาของแต่ละสาขาว่าเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคซึ่งไม่ถูกต้อง นอกจากนี้วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔
ที่รายงานว่ามีการประชุมใหญ่ของพรรคคนนั้นแต่ในวันดังกล่าวหัวหน้าพรรคไปร่วมการฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะ
มีการประชุมใหญ่ของพรรคจริง เพราะสถานที่ประชุมอยู่ห่างไกลกับสาขาพรรคที่ตั้งอยู่ที่อำเภอขามทะเลสอ
จังหวัดนครราชสีมา จนเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ
บริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑
มาตรา ๓๓ พิจารณาแล้วเชื่อว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ได้มีการประชุมใหญ่พรรคจริง จึงเป็นการไม่ดำเนินการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕
และมาตรา ๒๖ มีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีในข้อหาว่า พรรคเกษตรเสรีมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ เนื่องจากมิได้จัดการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบของพรรคเกษตรเสรี จึงมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ระบุในคำร้องว่า จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา แม่ฮ่องสอน ร้อยเอ็ด ปทุมธานี และสงขลา พรรคเกษตรเสรีมีสาขาของพรรคตั้งอยู่ พบหลักฐานว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด ซึ่งตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๓ (ว่าถูกต้องคือ ข้อ ๑๓ และข้อ ๖๕) กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วยการประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และการเชิญสมาชิกมาประชุมก็ไม่ถูกต้องเนื่องจาก นายลี นาคเกษม แจ้งเชิญโดยบอกว่าจะมีการประชุมพรรคในตอนเช้าของวันประชุม (๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔) ประกาศเสียงตามสายหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เรียกชาวบ้านมาประชุมที่วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ ๒๐๐ คน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ใช่สมาชิกพรรค แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาแต่ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นการประชุมใหญ่พรรค

นอกจากนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างด้วยว่า พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาตามจังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นท้องที่ตั้งสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ และสถานที่จัดประชุมใหญ่วิสามัญตามลำดับมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคต่างๆ ที่โดยข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมใหญ่ในวันนั้นเพราะในวันดังกล่าวนายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา

หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

คำร้องระบุว่า ในวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ว่า หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีได้แอบอ้างชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรีในทำนองเดียวกัน ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ว่า พรรคเกษตรเสรีแอบอ้างชื่อของตนเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงสิทธิที่จะดำเนินการตามกฎหมายในฐานะผู้เสียหายโดยตรงอีกทางหนึ่งด้วยแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญ มีมติรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ พร้อมทั้งให้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเกษตรเสรียื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับคำร้อง

แต่ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดสิบห้าวัน พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อเจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ติดต่อประสานทางโทรศัพท์ ได้รับทราบจากนายวิทยา สาสืบัน ทำหน้าที่เป็นคนดูแลบ้าน แจ้งว่าหัวหน้าพรรคไปทำธุรกิจต่างประเทศ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ นายณรงค์ศักดิ์ ดันศึกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรี (ผู้ถูกร้อง) กัดค้านข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง และแจ้งว่าจะทำหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาชี้ขาดต่อไป โดยได้ขอขยายเวลาในการทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพื่อนำเอกสารหลักฐานและรายละเอียดต่างๆ ยืนยันต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามหนังสือที่ พิเศษ/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔

ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ ของพรรคเกษตรเสรีแล้ว มีคำสั่งให้รับและรวมไว้ในสำนวน และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาและให้ความเป็นธรรมแก่พรรคเกษตรเสรี ศาลรัฐธรรมนูญได้ขยายเวลาในการยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมออกไปอีกสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕ โดยสำนักงานมีหนังสือ ที่ ศร ๐๐๐๓/

๐๘๕๑ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ ถึงหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีว่าศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาขยายเวลาในการยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมออกไปอีกสามสิบวัน และสำนักงาน ฯ ได้รับคำตอบ รับของผู้รับ (ไปรษณีย์ตอบรับ) เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๑.๓๕ น.

อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้รับการติดต่อใดๆ จากพรรคเกษตรเสรีอีกเลย แม้เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญได้พยายามประสานทางโทรศัพท์แล้วหลายครั้งก็ตาม

พิจารณาแล้ว พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรค ฯ เพื่อการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูภิกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น ซึ่งพรรคเกษตรเสรีมิได้ปฏิเสธข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้พรรคเกษตรเสรีส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองอย่างเต็มที่แต่ไม่ปรากฏว่า พรรคเกษตรเสรีส่งคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับอนุญาตให้ขยายเวลาแต่อย่างใด จึงเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

ดังนั้น เมื่อพิจารณากำหนดเวลาที่พรรคเกษตรเสรีจะต้องยื่นคำชี้แจงที่ล่วงเลยมาพอสมควรแล้ว พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งบัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ให้อยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า พรรคเกษตรเสรีเป็นพรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง แต่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กล่าวคือ การประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี ถึงแม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาไม่ได้เป็นการเชิญประชุมใหญ่พรรคเกษตรเสรี และพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาตามจังหวัดต่างๆ มาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค และในวันดังกล่าวนายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงมิได้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาซึ่งอ้างว่าเป็นการประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรี ดังนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ และมีเหตุให้อยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้เวลาและโอกาสพรรคเกษตรเสรีชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว แต่พรรคเกษตรเสรีก็มิได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามคำร้องแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้เป็นยุติว่าพรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามที่ผู้ร้องกล่าวหา

อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนจึงมีอำนาจร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีได้โดยชอบ

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เจริญพาณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรเสรี เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ พรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ เนื่องจากมิได้จัดการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับของพรรคเกษตรเสรีกำหนดไว้ กล่าวคือ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ระบุในคำร้องว่า จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา ซึ่งพรรคเกษตรเสรีมีสาขาของพรรคตั้งอยู่ พบหลักฐานว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับพรรคกำหนดไว้ ซึ่งตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ และข้อ ๖๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกพรรค ซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และการเชิญสมาชิกมาประชุมก็ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก นายลี นาคเกษม ได้รับเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้อ้างในคำร้องอีกว่า พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค ทั้งๆ ที่โดยข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมใหญ่ในวันนั้น เพราะในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

นอกจากนี้ ในวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ยังได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ว่า หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีได้แอบอ้างเอาชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี และในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจาก นางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ว่า พรรคเกษตรเสรีแอบอ้างชื่อของตนเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัย โดยมติเอกฉันท์ พร้อมทั้งให้ส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคเกษตรเสรียื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

เมื่อครบกำหนดให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ปรากฏว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด ต่อมา นายณรงค์ศักดิ์ ต้นสีกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรี คัดค้านข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง และแจ้งว่าจะทำหนังสือชี้แจงข้อกล่าวหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาชี้ขาดต่อไป โดยได้ขอขยายเวลาในการทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพื่อนำเอกสาร หลักฐานและรายละเอียดต่างๆ ยื่นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามหนังสือที่ พิเศษ/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔

ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณานหนังสือของพรรคเกษตรเสรี ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ แล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาและเพื่อความเป็นธรรมแก่พรรคเกษตรเสรี จึงขยายเวลาให้พรรคเกษตรเสรียื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมอีกสามสิบวันนับแต่วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ หลังจากนั้นสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้รับการติดต่อใดๆ จากพรรคเกษตรเสรีอีก

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นว่า คดีไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีก และมีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีเนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยูิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

และมาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองฟังเป็นยุติได้ว่า พรรคเกษตรเสรีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ตามรายงานการประชุมการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กล่าวคือ การประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี การประชุมดังกล่าวเป็นการเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรคเกษตรเสรี และการที่พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคประกอบกับในวันที่อ้างมีการประชุมใหญ่พรรค หัวหน้าพรรคได้ร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงเป็นไปได้ว่าหัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคที่จังหวัดนครราชสีมาด้วย ในเวลาเดียวกัน จนเป็นเหตุให้นายทะเบียน

พรรคการเมือง ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

เห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่พรรคเกษตรเสรีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคเกษตรเสรีได้จัดประชุมใหญ่เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ ได้แก่ เลือกตั้งหัวหน้าพรรค กรรมการกลาง และกรรมการบริหารพรรคที่ครบวาระ ๒ ปี ตามข้อบังคับพรรคข้อที่ ๒๘ โดยพรรคเกษตรเสรีได้จัดประชุมใหญ่สามัญที่วัดบ้านโนน ตำบลโปร่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ตามหนังสือของพรรคที่ กสร-๑๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง

การดำเนินกิจการดังกล่าวจึงเป็นกรณีตามมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค โดยมีมาตรา ๒๖ บัญญัติว่า ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

แต่ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยพรรคเกษตรเสรีมิได้ชี้แจงให้เห็นเป็นอย่างอื่นฟังได้ว่า การจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีมิได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับพรรคหลายประการดังปรากฏตามคำร้องที่กล่าวถึงข้างต้น

การจัดการประชุมใหญ่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับของพรรคเกษตรเสรีดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองปฏิเสธการตอบรับการเปลี่ยนแปลง เรื่อง ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีที่ได้รับเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๓ (๕) และยังถือได้ว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคแรก (๕) จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

นายปรีชา เณลิมาวิชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัย ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบได้ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ พรรคเกษตรเสรี ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๓ คน โดยมีนายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา หัวหน้าพรรค นางสาวนิตา หอยสังข์ เลขานุการพรรค ตามรายงานการประชุมการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา โดยจัดส่งรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรคสมาชิกและประชาชนทั่วไปสัญจร ครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ รวม ๔ สาขา แต่เนื่องจากเอกสารหลักฐานยังไม่ครบถ้วนถูกต้องนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้หัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องเรียกพยานบุคคลชี้แจงหรือส่งเอกสารประกอบการพิจารณา ซึ่งผลการดำเนินการเป็นดังนี้

พรรคเกษตรเสรีได้ชี้แจงโดยสรุปว่าพรรคเกษตรเสรีได้จัดประชุมใหญ่วิสามัญและจัดอบรมสัมมนาในวันเดียวกันแต่ประชุมใหญ่วิสามัญก่อนการอบรมสัมมนาในช่วงเช้า และเนื่องจากมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก จึงให้สมาชิกลงลายมือชื่อเพียงครั้งเดียว โดยแจ้งให้ทราบว่าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญและการอบรมสัมมนาด้วย พร้อมทั้งยืนยันว่ารายชื่อผู้เข้าอบรมเป็นชุดเดียวกันกับลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญ

ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา แม่ฮ่องสอน ร้อยเอ็ด ปทุมธานี และสงขลา ซึ่งเป็นท้องที่ตั้งสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ และสถานที่จัดประชุมใหญ่วิสามัญ (ตามลำดับ) ได้เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารประกอบการพิจารณาของนายทะเบียน

พรรคการเมืองเพื่อยืนยันว่าได้ทราบเรื่องการประชุมใหญ่พรรคตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ และได้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญหรือไม่ อย่างไร ปรากฏดังนี้

จังหวัดนครราชสีมา

บันทึกถ้อยคำบุคคลที่มีชื่อเข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๖ คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๕ คน สรุปได้คือ การจัดประชุมวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง มีผู้เข้าร่วมประชุมตามคำชักชวนของนายลี นาคเกษม อดีตโฆษกพรรค ที่บอกข่าวการประชุมพรรคในตอนเช้าวันนั้น แล้วประกาศเสียงตามสายหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เรียกชาวบ้านมาประชุมที่วัดประมาณ ๒๐๐ คน และมีคนที่มาจากต่างจังหวัดประมาณ ๑๕ คน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ใช่สมาชิกพรรค และได้ชี้แจงเรื่องนโยบายของพรรคว่าจะช่วยเหลือชาวบ้านได้อย่างไรบ้าง แต่ไม่ได้แสดงงบดุลหรือการใช้จ่ายเงินของพรรคให้ที่ประชุมทราบ และรับว่าลายมือชื่อที่ส่วนกลางส่งมาเป็นลายมือชื่อของตนจริง นอกจากนี้ นายเลื่อน นาคเสน ประธานสาขาพรรคเกษตรเสรี สาขาลำดับที่ ๕ อำเภอขามทะเลสอ ได้ข้อมูลว่าได้เข้าร่วมประชุมในวันนั้น แต่คำสาขารณูปโภคพรรคเกษตรเสรีไม่เคยส่งมาให้ และเหรียญกษาปณ์พรรคเกษตรเสรี สาขาลำดับที่ ๕ ได้ให้ข้อมูลว่า ตั้งแต่เป็นเหรียญกษาปณ์จนถึงปัจจุบันไม่เคยได้รับเงินใดๆ จากพรรคเกษตรเสรี

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน รายงานการสอบสวนสรุปได้คือ รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรค สมาชิก และประชาชนทั่วไป ครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๔ ของสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ตรวจสอบบุคคลดังกล่าว โดยประสานงานกับสำนักทะเบียนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อพิสูจน์ทราบตัวบุคคล บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด ผลปรากฏว่าตัวบุคคลดังกล่าวในจังหวัดไม่มีและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่อื่น จำนวน ๑๕ ราย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๒ คน

จังหวัดร้อยเอ็ด

คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายเรียบร้อยแล้ว ซึ่งผลจากการสอบสวนกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๒ และผู้ที่มีรายชื่อแจ้งว่าไปเข้าอบรม ปรากฏว่าแต่ละคนได้ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่าตนไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าอบรมสัมมนาดังกล่าว และไม่เคยมารู้เรื่องเหล่านี้เลย

จังหวัดปทุมธานี

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานีได้สอบสวนข้อเท็จจริง โดยให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมสัมมนา ฯ และการจัดประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเกษตรเสรีขัดแย้งกัน กล่าวคือ ไม่พบพยานบุคคล (ภูมิลำเนาในจังหวัดปทุมธานี) หรือพยานเอกสารที่ยืนยันว่าพรรคเกษตรเสรี ได้จัดอบรมสัมมนา ฯ นอกจากนั้น ได้ตรวจสอบแล้วไม่พบคณะกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรีลำดับที่ ๓ จังหวัดปทุมธานี เข้าอบรมสัมมนา ฯ และบุคคลที่ลงลายมือชื่อเข้าร่วมสัมมนา ฯ ไม่พบว่ามีภูมิลำเนาใน จังหวัดปทุมธานี

จังหวัดสงขลา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลาแจ้งว่า ได้สอบปากคำของบุคคล ที่ปรากฏรายชื่อในที่ประชุม จำนวน ๑ รายว่า ได้สอบถามไปยังผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อแล้ว ไม่เคย เข้าร่วมกิจกรรมของพรรคเกษตรเสรีและไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือแจ้งการร้องเรียนหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ซึ่งมีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรีร้องเรียน หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีว่าได้แอบอ้างเอาชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี โดยขอให้หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีดำเนินการพร้อมทั้งแจ้งการดำเนินการให้ทราบ และเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ซึ่งมีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรีว่าได้ดำเนินการเช่นเดียวกับ นางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรค ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด กล่าวคือ การประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับ พรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรค ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ซึ่งข้อเท็จจริง ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และเข้าร่วมประชุมตามที่นายถิ นาคเกษม แจ้งเชิญ โดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้าวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ถึงแม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรค และพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อ

ผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาเนบ ประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศึกษา หัวหน้าพรรค ได้เข้าฝึกรอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

กรณีที่ถูกกล่าวหาว่าไม่เป็นสมาชิกพรรค ไม่เป็นกรรมการสาขาพรรค และร้องเรียนการดำเนินการไปยังหัวหน้าพรรค เป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงสิทธิที่จะดำเนินการตามกฎหมายในฐานะผู้เสียหายโดยตรงอีกทางหนึ่งด้วยแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยูพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมืองและกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๖ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ประเด็นการวินิจฉัย

กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า การอ้างว่าจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเกษตรเสรี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ถือไม่ได้ว่าดำเนินการจัดประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด กล่าวคือ การประชุมใหญ่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า ๗ วัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย การประชุมใหญ่ประกอบด้วยสมาชิกพรรค ซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ในข้อเท็จจริง ผู้เข้าร่วมประชุมมิได้เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และการเชิญเข้าร่วมประชุมไม่ถูกต้อง เพราะนายดิ นาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้าของวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ แม้ว่าสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วม

อบรมสัมมนาไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่ของพรรค และผลจากการรายงานของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ปรากฏดังนี้ พรรคเกษตรเสรี สาขาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อการตรวจสอบตัวบุคคล ปรากฏว่า รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรค สมาชิกและประชาชนทั่วไป มีชื่อในทะเบียนบ้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนเพียง ๒ คนเท่านั้น สาขาจังหวัดร้อยเอ็ดรายงานว่ามีรายชื่อว่าเข้าอบรมแต่ละคนให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าอบรมสัมมนาดังกล่าว สาขาจังหวัดปทุมธานี ปรากฏว่าผู้เข้าร่วมสัมมนา ไม่พบว่ามีภูมิลำเนาในจังหวัดปทุมธานี และสาขาจังหวัดสงขลา จากการสอบถามผู้ที่มีชื่อในบัญชีรายชื่อ ปรากฏว่า ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคเกษตรเสรี และไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคแต่ประการใด นอกจากนี้ มีบุคคลไปให้ถ้อยคำต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานีว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เป็นกรรมการสาขาพรรค เป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ เห็นว่า พรรคเกษตรเสรี มีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล ธรรมัน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า พรรคเกษตรเสรี ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เหรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น กล่าวคือ พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรค ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด ซึ่งการประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับ พรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันโดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วยการประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ มีเหตุที่จะยุบพรรคเกษตรเสรี ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยมีรายละเอียดข้อเท็จจริงดังนี้

๑. นายติ นาคเกษม แจ้งเชิญโดยบอกข่าวการประชุมพรรคในตอนเช้าของวันประชุม (๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕) ประกาศเสียงตามสายหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เรียกชาวบ้านมาประชุมที่วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ ๒๐๐ คน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ใช่สมาชิกพรรค แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรค

๒. พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาตามจังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นท้องที่ตั้งสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค โดยในวันดังกล่าว

นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับหนังสือแจ้งการร้องเรียนหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ดังนี้

- วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ซึ่งมีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ร้องเรียนหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีว่าได้แอบอ้างเอาชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี

- วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ซึ่งมีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ถูกแอบอ้างชื่อเช่นเดียวกับนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการร้องทุกข์หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันตามกฎหมาย พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงสิทธิที่จะดำเนินการตามกฎหมายในฐานะผู้เสียหายโดยตรงอีกทางหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีผู้ถูกร้องทราบ และให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน ผู้ถูกร้องขอขยายเวลา ศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตให้ขยายเวลาออกไปอีกสามสิบวัน แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลภายในกำหนด

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณูญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๖ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา ๒๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ประเด็นแรกมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคเกษตรเสรีนั้น เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีมีหน้าที่จัดการประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค รองเลขานุการพรรค เภรัญญิก โฆษก และกรรมการบริหารพรรคอื่น แต่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด ซึ่งการประชุมใหญ่พรรคตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้า

ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย และการประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และเข้าร่วมประชุมตามที่นายถิ นาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้า วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ถึงแม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรค และพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันดังกล่าวนายณรงค์ศักดิ์ ต้นศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ และหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวต่อศาล ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคเกษตรเสรีตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

อาศัยเหตุดังวินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า หลังจากนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเกษตรเสรี เป็นพรรคการเมืองแล้ว พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค และกฎหมายกำหนด ซึ่งตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๗ กำหนดให้หัวหน้าพรรค แจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุม ตามข้อ ๖๕ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ใช่สมาชิกพรรค แม้จะมีสมาชิกพรรค บางคนแต่ก็ไม่ได้เป็นผู้รับเชิญเข้าร่วมประชุมพรรค แต่พรรคเกษตรเสรีกลับนำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาของพรรคซึ่งไม่มีการประชุมมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค โดยในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ดันศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงมีเหตุ ให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค เกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเกษตรเสรี เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน

พรรคเกษตรเสรีไม่ยื่นคำชี้แจงในกำหนดดังกล่าว แต่ได้ขอขยายเวลายื่นคำชี้แจงออกไปอีก สามสิบวัน ครบกำหนดก็ไม่ยื่นคำชี้แจง

พิจารณาคำร้องแล้ว เห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วการดำเนินกิจการ ดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมืองและกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการ บริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

และมาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

...ฯลฯ...

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

...ฯลฯ...”

ดังนั้น ตามคำร้องฟังได้โดยพรรคเกษตรเสรี ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นคำชี้แจงคัดค้านว่า พรรคเกษตรเสรี ไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด กล่าวคือการประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุ วัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรค และเข้าร่วมประชุมตามที่นายลี นาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้าวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึงแม้จะมีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรค ทั้งพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาซึ่งไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคจริงมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค ทั้งในวันดังกล่าวนายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา หัวหน้าพรรคเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองอยู่ที่โรงแรม เอเชีย กรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพรรคเกษตรเสรี ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ดังกล่าวข้างต้น กรณีจึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ของผู้ถูกร้องเสียได้ตามคำร้อง

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

นายศักดิ์ เตชาชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี สรุปได้ความว่า

พรรคเกษตรเสรีได้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา โดยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับของพรรคและกฎหมายกำหนดตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุม การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายลิ นาคเกษม ได้แจ้งเชิญการประชุม โดยบอกข่าวการประชุมพรรคในตอนเช้าของวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันประชุม โดยประกาศเสียงตามสายหอกระจายข่าวหมู่บ้านเรียกชาวบ้านมาประชุม ที่วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ ๒๐๐ คน และผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ใช่เป็นสมาชิกพรรค

ในการรายงานการประชุมใหญ่ดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าประชุม อบรมสัมมนาของสาขาพรรคตามจังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา มาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่ของพรรค โดยอ้างว่า ทางพรรคเกษตรเสรีได้จัดอบรมสัมมนาในวันเดียวกันกับการประชุมใหญ่ แต่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญก่อนการอบรมสัมมนาในช่วงเช้า และเนื่องจากมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก จึงให้สมาชิกลงลายมือชื่อเพียงครั้งเดียวโดยแจ้งให้ทราบว่าเป็นการประชุมใหญ่และการอบรมสัมมนาด้วย พร้อมทั้งยืนยันว่ารายชื่อผู้เข้าอบรมเป็นรายชื่อชุดเดียวกับลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรค และมีบุคคลจำนวนหนึ่งที่ถูกอ้างว่าเป็นกรรมการพรรคและหรือเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมยืนยันว่าไม่เคยเป็นกรรมการพรรคและหรือสมาชิกพรรค และไม่เข้าร่วมกิจกรรมของพรรคแต่อย่างใด

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า

พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

ในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้พรรคเกษตรเสรีส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียน ปรากฏว่านายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรี (ผู้ถูกร้อง) ได้ส่งหนังสือที่ พิเศษ/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ ว่าได้ทราบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องขอให้ยุบพรรคเกษตรเสรีโดยตลอดแล้ว และขอคัดค้านคำร้องดังกล่าว ต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยแจ้งว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ตนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้จัดการประชุมเลือกตั้ง คณะกรรมการบริหารชุดใหม่ จำนวน ๑๓ คน ตามรายงานการประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา อย่างถูกต้อง จึงขอคัดค้านข้อกล่าวหาดังกล่าวข้างต้น และได้ทำหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาชี้ขาดต่อไป ต่อจากนั้น พรรคเกษตรเสรีได้ทำหนังสือขอขยายเวลาพิจารณาให้คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพื่อนำเอกสารหลักฐานและรายละเอียดต่างๆ มายืนยันต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไปตามหนังสือที่ พิเศษ/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้อนุญาต แต่พรรคเกษตรเสรีมิได้ส่งคำชี้แจงตามขอแต่อย่างใด

ดังนั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ คือ ในการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรค ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนดโดยข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย แต่การแจ้งเชิญเป็นการประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้าน ของสถานที่ประชุมในตอนเช้าวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันประชุม แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมสัมมนาไม่ใช่การประชุมใหญ่

นอกจากนี้ข้อเท็จจริงรับฟังต่อไปได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรค จึงเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนกรณีที่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่นั้นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เนื่องจากได้วินิจฉัยไปแล้วว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ จึงเป็นเหตุเพียงพอที่จะให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้แล้ว

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงเห็นสมควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

ความเป็นมา

นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ด้วยเหตุที่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด กล่าวคือ การประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย ซึ่งการประชุมใหญ่พรรคต้องประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค และเข้าร่วมประชุมโดยได้รับแจ้งเชิญด้วยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้าวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ และเป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรค นอกจากนี้ พรรคเกษตรเสรียังได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาดังกล่าว มาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค ทั้งยังปรากฏว่าในวันดังกล่าว หัวหน้าพรรคได้ไปเข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ และขอให้พิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. พรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

๒. ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในคำวินิจฉัยที่ผ่านมาหลายคดีว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนมาตลอดว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในการสั่งยุบพรรคการเมืองตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องให้พิจารณาตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ถึงแม้ว่าในคำวินิจฉัยส่วนคนที่ผ่านมาข้าพเจ้าจะได้แสดงความเห็นที่ต่างไปจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นนี้ก็ตาม แต่โดยที่ตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันทุกองค์กรของรัฐ ข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางไว้ ด้วยเหตุนี้ จึงจำต้องถือว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

คำวินิจฉัย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ด้วยเหตุที่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ เป็นการละเมิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคการเมืองที่ได้ทำการละเมิดได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ดังกล่าว

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง แจ้งเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ สืบเนื่องมาจากการครบวาระ ๒ ปีของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อบังคับพรรคข้อที่ ๒๘ และว่า ในการนี้พรรคเกษตรเสรีได้จัดประชุมใหญ่สามัญในจังหวัดนครราชสีมา

โดยที่มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค อีกทั้งมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติ ฯ นี้ กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งข้อบังคับพรรคเกษตรเสรีข้อที่ ๖๕ ก็ได้กำหนดไว้สอดคล้องกับมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กล่าว ดังนั้น ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยจึงมีอยู่ว่า ในการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่นั้น พรรคเกษตรเสรีได้จัดการประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนดหรือไม่

ตามพยานบุคคลและพยานเอกสารที่ได้รวบรวมโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องและเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง พังเป็นที่ยุติได้ว่า

๑. ไม่ได้มีการจัดการประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรีในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ จริงตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคข้อที่ ๗๓ กล่าวคือ หัวหน้าพรรคมิได้แจ้งกำหนดการประชุมโดยการระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค เพียงแต่ได้มีการแจ้งเชิญประชุมโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้าของวัน “ประชุม” คือ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ นั้นเอง จึงมีอาจถือได้ว่า “การประชุม” ของบุคคลจำนวนหนึ่ง นั้น เป็นการประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรีตามข้อบังคับพรรค

๒. ไม่ได้มีการจัดการประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรีตามที่หัวหน้าพรรคกล่าวอ้างในรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจริง อย่างมากก็มีแต่เพียงการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรคสมาชิก และประชาชนทั่วไป ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีพยานบุคคลให้ถ้อยคำว่ามีผู้ที่เข้าร่วมอบรมสัมมนาด้วยก็ไม่ได้เข้าใจว่าเป็นการประชุมใหญ่ของพรรค หรือว่าจะมีการประชุมใหญ่พรรคภายหลังการอบรมสัมมนาในวันเดียวกันแต่อย่างไร และพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาของพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่ของพรรค ยิ่งไปกว่านั้นในวันที่อ้างว่ามีการประชุมใหญ่พรรค หัวหน้าพรรคเองก็ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงไม่น่าจะเป็นไปได้ที่หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีจะได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคด้วยในวันเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในจังหวัดที่อยู่ห่างจากกันพอสมควร ซึ่งในเรื่องนี้ก็ไม่ปรากฏคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาจากผู้ถูกร้องแต่อย่างใด

๓. ได้มีบุคคลจำนวน ๕ คน ร้องเรียนต่อหัวหน้าพรรคและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่า ตนได้ถูกแอบอ้างเอาชื่อไปเป็นสมาชิก และ/หรือกรรมการพรรคเกษตรเสรีและว่าตนไม่ได้เข้าร่วมประชุมพรรค หรือไม่ได้คิดว่าการประชุมที่ตนเข้าร่วมด้วยนั้นเป็นการประชุมพรรค จึงน่าจะเป็นการที่หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

๔. สมาชิกพรรคร่วมเป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคข้อ ๖๕ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมากไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรีแต่อย่างไร กรณีจึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

อนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคเกษตรเสรียื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ในตอนแรกหัวหน้าพรรคคัดค้านคำร้องและข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง และแจ้งว่าจะทำหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป พร้อมนี้ได้ขอขยายเวลาให้คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพื่อนำเอกสารหลักฐานและรายละเอียดต่างๆ มาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญก็ได้อนุญาตตามขอ แต่ปรากฏว่า หลังจากนั้นเป็นต้นมา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้รับการติดต่อประสานเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาจากพรรคเกษตรเสรีแต่ประการใด แม้เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้พยายามติดต่อโดยทางโทรศัพท์หลายครั้งแล้วก็ตาม

ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีชุดใหม่นี้ พรรคมิได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่พรรค ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ โดยอย่างมากก็มีแต่เพียงการประชุมอบรมสัมมนาสำหรับประชาชนทั่วไป หรือหากจะอ้างว่าได้มีการประชุมใหญ่พรรค การประชุมที่จัดให้มีขึ้นนั้น ก็ได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย คือ มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว และข้อบังคับพรรคข้อที่ ๖๕

อาศัยเหตุและผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่า มีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคเกษตรเสรีแล้ว และศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรีโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องว่า

เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ พรรคเกษตรเสรีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๓ คน โดยมีนายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา เป็นหัวหน้าพรรค นางสาวนิตา หอยสังข์ เป็นเลขาธิการพรรค ในการประชุมครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ แต่เนื่องจากเอกสารหลักฐานยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องเรียกพยานบุคคลชี้แจง ซึ่งผลของการดำเนินการมีดังนี้

๑. พรรคเกษตรเสรีได้ชี้แจงว่า พรรคเกษตรเสรีได้จัดประชุมใหญ่วิสามัญและจัดอบรมสัมมนา ในวันเดียวกันโดยมีการประชุมใหญ่วิสามัญก่อนการอบรมสัมมนา แต่เนื่องจากมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก จึงให้สมาชิกลงลายมือชื่อเพียงครั้งเดียว โดยแจ้งให้ทราบว่าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญ และการอบรมสัมมนาด้วย พร้อมทั้งยืนยันว่ารายชื่อผู้เข้าอบรมสัมมนาเป็นรายชื่อชุดเดียวกันกับผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญ

๒. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา แม่ฮ่องสอน ร้อยเอ็ด ปทุมธานี และ สงขลา ซึ่งเป็นท้องที่ที่ตั้งสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๑,๒,๓,๔ และ ๕ ตามลำดับได้เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงและรายงานต่อนายทะเบียนดังนี้

๒.๑ จังหวัดนครราชสีมา

การจัดประชุมในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐๐ คน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ใช่สมาชิกพรรค แต่รับว่าลายมือชื่อที่ส่วนกลางส่งมาเป็นลายมือชื่อของตนจริง

๒.๒ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ได้ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรค สมาชิกและประชาชนทั่วไป ครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๕ โดยประสานงานกับสำนักทะเบียนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลปรากฏว่า มีบุคคลดังกล่าวมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพียง ๒ คน คือ นายบุญทา ตันธิสา และนายแมนจูรี ตรีนาย นอกนั้นไม่มีชื่ออยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยนายบุญทา ตันธิสา ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ให้ถ้อยคำว่าทราบข่าวเรื่องการประชุมดังกล่าวแต่ไม่ได้ไปร่วมประชุม ส่วนนายแมนจูรี ตรีนาย นั้น ได้สอบถามญาติที่อยู่อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แจ้งว่า นายแมนจูรี ตรีนาย ได้เข้าไปทำงานที่กรุงเทพฯ ไม่ได้ไปร่วมประชุม

๒.๓ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการสอบสวนกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๒ และผู้ที่มีรายชื่อที่แจ้งว่า เข้าอบรมสัมมนา ปรากฏว่า

(๑) คณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ ราย ได้สอบสวน จำนวน ๓ ราย คือ

นายสมหมาย วัดวงษ์ษา (รองประธานสาขาพรรค ฯ) นางสาวเครือวัน ธรรมสาร (เหรัญญิกสาขาพรรค ฯ) และนางสาวสุวรรณี คำภักดี (โฆษกพรรค ฯ) ทั้งสามคนให้ถ้อยคำว่าได้เป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้ไปอบรมสัมมนาและไม่เคยรู้เรื่องเหล่านี้เลย

(๒) ผู้ที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๓ ราย คือ นางสาวศิริพร ดาวเรือง นายประภาส พันธุ์ศรี และนางสาววาริณี จันทรวิทย์ ทั้งสามคนให้ถ้อยคำว่าได้เป็นสมาชิกและไม่ได้เข้าร่วมอบรมสัมมนา

จากการให้ถ้อยคำของกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี และผู้ที่ถูกระบุว่าเข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนาที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ว่า

(๑) พรรคเกษตรเสรีไม่ได้มีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรค สมาชิกและประชาชนทั่วไปสักครั้ง ครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๕ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

(๒) คณะกรรมการสาขาพรรคและบุคคลที่ลงลายมือชื่อเข้าร่วมอบรมสัมมนาไม่ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง

(๓) คณะกรรมการสาขาพรรคและบุคคลที่เข้าร่วมอบรมสัมมนาแจ้งว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้เข้าอบรมสัมมนาดังกล่าว และไม่เคยรู้เรื่องเหล่านี้เลย

๒.๔ จังหวัดปทุมธานี

กรรมการสาขา จำนวน ๔ คน ได้แก่

(๑) นางอ้อย พุกปรารักษ์ ประธานสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๓ จังหวัดปทุมธานี ให้ถ้อยคำว่าจะได้รับหนังสือเชิญอบรมสัมมนาให้ความรู้สาขาพรรค สมาชิกและประชาชนทั่วไปสัญจร ครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอ ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา เท่านั้น ไม่มีการแจ้งว่ามีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคแต่อย่างใด และไม่ได้ไปร่วมอบรมสัมมนาและไม่ทราบว่ากรอบรมสัมมนาดังกล่าวเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ของพรรคเกษตรเสรีในคราวเดียวกัน

(๒) นางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๓ จังหวัดปทุมธานี ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคหรือกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ไม่ได้รับ หนังสือเชิญประชุมใดๆ จากพรรคเกษตรเสรี และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ กับพรรคเกษตรเสรี

(๓) นางนิตยา มากทอง รองประธานคณะกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี นางสาว สุนิสา ทองอินทร์ เภรัญญิกสาขาพรรคเกษตรเสรี และนางสาวปาไลดา แสงปลั่ง กรรมการบริหาร สาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๓ จังหวัดปทุมธานี ให้การเช่นเดียวกับนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย คือ ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี ไม่ได้รับหนังสือเชิญประชุม และไม่เคยเข้าร่วมกิจการใดๆ กับพรรคเกษตรเสรี

(๔) นางสาวสุนิสา ทองอินทร์ กรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๓ ตำแหน่ง เภรัญญิกสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคและไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ทั้งสิ้น ไม่เคยทราบมาก่อนว่าตนเองเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๓ และไม่เคยเข้าร่วม กิจกรรมของพรรคเกษตรเสรี

(๕) นางนิตยา มากทอง กรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๓ ตำแหน่ง รองประธานสาขาพรรค จังหวัดปทุมธานี ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคและไม่เคยสมัครเป็น สมาชิกพรรคการเมืองใดทั้งสิ้น ไม่เคยทราบมาก่อนว่าตนเองเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๓ และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคเกษตรเสรี

๒.๕ จังหวัดสงขลา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลาได้สอบปากคำญาติของบุคคล ที่ปรากฏรายชื่อว่าเข้าประชุมจำนวน ๑ ราย ซึ่งชี้แจงว่าได้สอบถามไปยังผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อแล้ว แจ้งว่าไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคเกษตรเสรีและไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือจากหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีว่า

ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย นางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ซึ่งมีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรีร้องเรียนหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีว่าได้มีการแอบอ้างเอาชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี จึงขอให้หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีสอบสวนดำเนินการ

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค กล่าวคือ การประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วยการประชุมใหญ่พรรคต้องประกอบด้วย สมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และเข้าร่วมประชุมตามที่นายดินาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้าวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึงแม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาไม่ได้แจ้งว่าเป็นการประชุมใหญ่พรรค และพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา (ซึ่งข้อเท็จจริงก็ไม่มีการประชุมแต่อย่างใด) ของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าไม่มีการประชุมใหญ่ของพรรคในวันเวลาดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำร้องของผู้ร้องให้พรรคเกษตรเสรีชี้แจงภายใน ๑๕ วัน

นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้องของผู้ร้องแล้ว ได้ยื่นคำร้องขอขยายเวลายื่นคำชี้แจง ศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตให้ขยายเวลาในการยื่นคำชี้แจงออกไปอีก ๓๐ วันนับแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ แต่เมื่อครบกำหนดเวลาการขอขยายเวลายื่นคำชี้แจงแล้ว หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีไม่ได้ยื่นคำชี้แจง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มาตรา ๒๖ “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๒๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นำทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจาระห์แล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและข้อบังคับพรรคกำหนด ซึ่งตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๗๓ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย การประชุมใหญ่พรรคต้องประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ซึ่งข้อเท็จจริงผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาไม่ได้เป็นการเชิญประชุมใหญ่พรรค และไม่มีการประชุมใหญ่พรรคในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ แต่พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาตามจังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นท้องที่ตั้งสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๑,๒,๓,๔ และ ๕ มาเป็นบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค ซึ่งข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่าในวันดังกล่าวนายณรงค์ศักดิ์ ต้นสีกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

เมื่อพรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ (๕)

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

ข้อเท็จจริง

๑. พรรคเกษตรเสรี ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นหนังสือลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๔ ว่า ทางพรรคได้จัดประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ (ตามรายงานการประชุม การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา) พร้อมกันนั้น ได้จัดส่งรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนาให้ความรู้แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป สัญจร ครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๔ ซึ่งจัดขึ้น ในตอนบ่ายวันเดียวกันแนบมาโดยถือเป็นการประชุมต่อเนื่องจากการประชุมใหญ่ เมื่อนายทะเบียน พรรคการเมืองตรวจสอบพบว่ามีข้อผิดพลาดหลายประการ จึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีชี้แจงและ ส่งเอกสารเพิ่มเติม เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๗ ข้อ ๖๘ ข้อ ๗๐ ข้อ ๗๒ หมวด ๑๒ ข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗

นอกจากนี้เพื่อยืนยันข้อเท็จจริง จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่พรรคมีสาขาตั้งอยู่ เรียกพยานบุคคลที่ปรากฏชื่อว่ามีมาประชุมที่จังหวัดนครราชสีมาชี้แจง หรือส่ง เอกสารมาประกอบการพิจารณา

สรุปผลจากชี้แจงของพรรค และการดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ว่า

๑.๑) พรรคเกษตรเสรีชี้แจงโดยสรุปว่า ได้จัดประชุมใหญ่วิสามัญในตอนเช้า และจัด อบรมสัมมนาในตอนบ่ายของวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ จริง แต่เนื่องจากมีผู้เข้าประชุมมาก จึงให้ สมาชิกลงลายมือชื่อเพียงครั้งเดียว โดยแจ้งให้ทราบว่าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญ และการอบรม สัมมนาด้วย

๑.๒) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา (ซึ่งเป็นจังหวัดที่จัดประชุม) และแม่ฮ่องสอน ร้อยเอ็ด ปทุมธานี และสงขลา ซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๑ - ๔

ได้เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจง หรือให้ส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อยืนยันว่าได้ทราบเรื่องการประชุมใหญ่พรรคตามข้อบังคับพรรค หรือไม่ และได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญหรือไม่ ปรากฏว่าผู้อำนวยการการเลือกตั้งทั้งห้าจังหวัดได้รายงานข้อเท็จจริงทั้งหมดเป็นไปในแนวทางเดียวกันดังนี้

(๑) จังหวัดนครราชสีมา (ไม่มีสาขาพรรค)

ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ใช่สมาชิกพรรค แต่ได้ลงลายมือชื่อจริง

(๒) สาขาแม่ฮ่องสอน

รายชื่อบุคคลที่เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนา โดยส่วนใหญ่ไม่มีชื่อ-ที่อยู่ในทะเบียนบ้าน

(๓) สาขาร้อยเอ็ด

จากการสอบสวนคณะกรรมการสาขาพรรคพบว่า กรรมการบริหารพรรคคนนั้นๆ ระบุว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคแต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบกลับพบว่ากรรมการดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรค

จากรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกล่าวว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิก และไม่ได้เข้าร่วมอบรม

จากการตรวจสอบกรรมการพรรค บางท่านตอบว่า ไม่มีการจัดอบรม ไม่ใช่ลายมือชื่อของตนเอง หรือไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้เข้าอบรมสัมมนา

(๔) สาขาปทุมธานี

กรรมการสาขาพรรค แจ้งว่า ไม่ทราบว่าเป็นการจัดประชุมใหญ่ ทราบแต่ว่ามีการสัมมนา ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคหรือกรรมการ และเห็นว่า น่าจะเป็นการแอบอ้างชื่อ ไม่รู้จักพรรค เกษตรเสรี หรือหัวหน้าพรรค

(๕) สาขาสงขลาแจ้งว่าไม่เคยเข้าร่วมและไม่เคยเป็นสมาชิกพรรค

คำให้การของผู้มีชื่อมาร่วมประชุมพรรคเกษตรเสรีตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่ละจังหวัดตรวจสอบสรุปได้ ดังนี้

(๑) พยานที่เรียกมาให้ปากคำส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค และไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง อีกทั้งไม่เคยทราบมาก่อนว่าตนเองเป็นสมาชิกพรรค หรือมีตำแหน่งเป็นกรรมการสาขาพรรค และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ของพรรคมาก่อน

(๒) กลุ่มบุคคลที่ลงชื่อเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนา จากฐานข้อมูลการทะเบียน กรมการปกครอง ปรากฏว่าเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นสถานที่ประชุมแทบทั้งสิ้น

(๓) เชื่อว่าน่าจะเป็นกรณีแอบอ้างเอาชื่อประชาชนไปเป็นสมาชิกพรรค กรรมการสาขาของพรรคเกษตรเสรี โดยที่เจ้าตัวไม่มีส่วนรู้เห็น และยินยอมแต่อย่างใด เพราะหลายคนได้ส่งหนังสือร้องเรียนว่าหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ได้แอบอ้างชื่อไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคโดยส่งเอกสารมายืนยันด้วย

๒. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ตรวจสอบแล้วเห็นว่า

๒.๑) พรรคเกษตรเสรีไม่จัดการประชุมใหญ่พรรคตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓

๒.๒) ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี ถึงแม้ว่ามีสมาชิกบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาไม่ได้เป็นการเชิญเข้าประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรี

๒.๓) พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาจากแต่ละสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นผู้เข้าประชุมใหญ่ โดยไม่ถูกต้อง (ตามข้อเท็จจริง ไม่มีการประชุมใหญ่ของสมาชิกสาขาพรรค)

๒.๔) ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ นายณรงค์ศักดิ์ ตันศึกษา หัวหน้าพรรคได้มาเข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองที่จัดโดยสำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรุงเทพฯ ฯ จึงเป็นไปได้ที่จะไปจัดประชุมที่นครราชสีมา

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ และขอให้พรรคชี้แจง

๓. นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาจากคำชี้แจงครั้งที่สองแล้วยังเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ นอกจากนี้ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีต่อผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า พรรคเกษตรเสรีแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน คือ การส่งชื่อบุคคล ๕ คน ที่มีได้เป็นสมาชิกพรรคและมีได้เข้าประชุมใหญ่ของพรรคว่าเป็นผู้เข้าประชุมใหญ่

๔. หลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง ก็ได้พยายามติดต่อกับพรรคเกษตรเสรีหลายครั้งในเดือนพฤศจิกายน จนเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำร้องขอคัดค้านข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง และวันที่ ๑๗ ธันวาคม ก็ได้ขอขยายเวลายื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม ซึ่งศาลก็อนุญาตให้ แต่พรรคก็ได้ส่งคำชี้แจงเพิ่มเติมอีกเลย ศาลจึงดำเนินการพิจารณาต่อไป

บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. มาตรา ๒๕

เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วการดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒. มาตรา ๒๖

ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

๓. มาตรา ๓๓

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในเวลาที่กำหนด การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๔. มาตรา ๖๕

พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕

หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ข้อพิจารณา

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง รวมทั้งรายงานแจ้งการประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ๒๕๕๓ พร้อมกับการจัดประชุมอบรมสัมมนาในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ และเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นว่า การประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ๒๕๕๔ มีในลักษณะการประชุมสัญจรไปที่วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่สำนักงานของพรรคอยู่ที่จังหวัดนนทบุรี โดยรายงานอันมีสาระสำคัญว่า มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ด้วยนั้นมีข้อความสับสนมากกว่ามีการประชุมใหญ่ หรือการอบรมสัมมนากันแน่ เพราะส่งรายชื่อผู้เข้าประชุมเพียงชุดเดียว โดยมีชื่อผู้เข้าประชุมจากสาขาพรรคในจังหวัดต่างๆ รวม ๕ จังหวัด ยาวหลายหน้ากระดาษด้วย อนึ่งในคำร้องนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งถึงการที่ขอให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งในจังหวัดที่เกี่ยวข้องช่วยตรวจสอบว่า ผู้ที่มีชื่อเข้าประชุมใหญ่นั้น มีตัวตนหรือไม่ เป็นสมาชิกพรรคหรือไม่ มาประชุมจริงหรือไม่ จากนั้นได้นำคำรายงานของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเหล่านั้นมาสรุปเสนอด้วย ทำให้เป็นคำร้องที่สับสนและยืดยาวถึง ๑๕ หน้า

ส่วนเอกสารของพรรคเกษตรเสรีที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕ ได้แนบรายงานกำหนดการประชุมและรายนามผู้เข้าประชุมที่สับสนมากจนกระทั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องขอให้ชี้แจงเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และพรรคได้ชี้แจงตอบเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ โดยยอมรับว่ามีกรพิมพ์ผิดพลาดแต่ยืนยันรายชื่อผู้เข้าประชุมตามเดิม

เมื่อพิจารณาจากเอกสารในสำนวนแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีบริหารงานหละหลวมไม่มีระบบงาน และบุคลากร การติดต่อสื่อสารก็ไม่สะดวก ในส่วนที่เป็นปัญหาที่สำคัญ คือ บัญชีรายชื่อสมาชิกพรรคที่มีชื่ออุปภิเศกว่ามิได้เป็นสมาชิกพรรค ภูมิลำเนาภิเศกผิดพลาด การประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ก็ไปปะปนกับการประชุมอบรมสัมมนา จนไม่สามารถแยกออกได้ว่าใครเข้าร่วมประชุมใหญ่บ้าง ครบถ้วนตามระเบียบของพรรคหรือไม่ ส่วนรายชื่อผู้เข้าประชุมที่แยกลงนามว่ามาจากจังหวัดต่างๆ ที่พรรคมีสาขาอยู่ ๔ จังหวัด กับจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นสถานที่ประชุมใหญ่ครั้งนี้ ทั้งที่มีได้มีสาขาพรรค มีความสับสน เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองให้อำนาจการเลือกตั้งประจำจังหวัดทั้ง ๕ จังหวัด ติดตามสอบถามก็ได้ความตรงกันว่า ผู้มีชื่อมาประชุมที่นครราชสีมาจำนวนหนึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคและมีได้มาประชุมและไม่เคยเกี่ยวข้องกับพรรค เป็นการถูกแอบอ้างชื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ยื่นร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนในเวลาต่อมาว่า พรรคเกษตรเสรีแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

อนึ่ง มีข้อพิงสังเกตว่า หลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ แล้ว นายทะเบียนก็มีได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคเกษตรเสรีได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการประจำปีปฏิทิน ๒๕๕๕ (ตามมาตรา ๓๕) และการทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการการเลือกตั้งในรอบปีปฏิทิน ๒๕๕๕ (ตามมาตรา ๖๒) ด้วยหรือไม่ เพราะทั้ง ๒ กรณีก็เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้เช่นเดียวกัน แต่จะชัดเจนกว่าการตรวจสอบการจัดประชุมใหญ่พรรคเสียอีก

นอกจากนี้พิจารณาว่า กรณีนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง (เช่น มีการประชุมหรือไม่ ใครเข้าประชุมบ้าง ถูกต้องครบถ้วนตามข้อบังคับหรือไม่ ฯลฯ) ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรจะต้องรับผิดชอบไต่สวน ตรวจสอบ แต่เป็นเรื่องระหว่างนายทะเบียนพรรคการเมืองกับหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะวินิจฉัยชี้ขาดเสียก่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ก่อนจะส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

คำวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทั้งสองฝ่ายแล้วเห็นว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหลักฐานที่ชัดเจนและมีน้ำหนักมากกว่าคำชี้แจงของพรรคเกษตรเสรีที่มีต่อนายทะเบียน ทั้งคำคัดค้านข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีรายละเอียดแต่อย่างใด จึงเห็นว่าพรรคเกษตรเสรีจึงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้ยุบพรรคได้

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรเสรีไว้แล้ว ต่อมาพรรคเกษตรเสรีได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคและกรรมการพรรคเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่าพรรคเกษตรเสรีมีการประชุมเพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคและกรรมการพรรค หัวหน้าพรรคไม่ได้แจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ไม่ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ คือ ผู้เข้าประชุมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี ไม่มีการประชุมใหญ่ ที่ประชุมกันเป็นเรื่องสัมมนา และไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดข้อ ๖๕ ถือว่าไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีกรณีมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วได้สั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาและส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเกษตรเสรียื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคข้อ ๗๓ ที่กำหนดว่า คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกราวให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันโดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วยและไม่เป็นไปตามข้อบังคับข้อ ๖๕ ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกพรรค ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี นายลิ นาคเกษม เชิญประชุมโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึงแม้ว่าสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาของแต่ละสาขาซึ่งไม่ได้มีการประชุมของสมาชิกพรรค

ประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค โดยในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร ถือว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า เมื่อพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินการตาม (๓) ที่กำหนดว่าการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น จะต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ และมาตรา ๒๖ ที่บัญญัติว่า ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง สมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดให้ข้อบังคับพรรคการเมือง มีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ ตามวรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ